

Jaarplan 2021

Leeswijzer

Deel I van dit jaarplan bevat langlopende onderzoeksprojecten die uitmonden in één of meerdere publicaties. Deel II bevat kortlopende onderzoeken. Deel III bevat overige projecten en activiteiten van de stichting, specifiek gericht op 2021. Deel III bevat de vaste activiteiten van de VMS.

De VMS hanteert bij het verspreiden van onderzoeksresultaten de volgende publicatievormen, die variëren per onderzoek:

<u>Boekuitgave</u>	Een boekuitgave bundelt de inzichten van langer lopend onderzoek rond een bepaald onderwerp of serie onderwerpen.
<u>Essay</u>	Essays verkennen een thema vanuit sociaal-liberale waarden, met als doel het sociaal-liberalisme als gedachtegoed verder te ontwikkelen.
<u>Paper</u>	Papers zijn positiebepalingen over een actueel en afgebakend politiek onderwerp vanuit sociaal-liberale waarden. Dit dient als aanleiding voor debat binnen en buiten D66. Papers kunnen ook extern gepubliceerd worden in (vak-) media.
<u>Infographic</u>	Infographics hebben als doel de voornaamste politieke feiten duidelijk zichtbaar te presenteren.
<u>Blog(s)</u>	Te lezen via vanmierlostichting.d66.nl .
<u>Podcast Appèl</u>	Te beluisteren via iTunes en Spotify.
<u>VMS-studio</u>	Digitale symposia en lezingen, uit te zenden via YouTube, digitale politiek cafe's.
<u>Social media</u>	Twitter, Instagram, Facebook, LinkedIn.

I. Onderzoeksprojecten

1. De toekomst van de verzorgingsstaat

Toelichting: De verzorgingsstaat staat al vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw vrijwel onafgebroken ter discussie. Toch blijven de uitdagingen voor de verzorgingsstaat onverminderd groot. Een aantal van de opgaven waar de verzorgingsstaat momenteel voor staat zijn vergrijzing, migratie, digitalisering en de flexibilisering op de arbeidsmarkt. Deze uitdagingen vragen om sociaal-liberale oplossingen. Hoe ziet een sociaal-liberale verzorgingsstaat er uit? Hoe gaan we om met de stijgende kosten die de vergrijzing met zich meebrengt? Hoe bereiden we ons voor op (tijdelijke) digitale werkloosheid? En moeten we sociale zekerheid misschien op Europees niveau gaan regelen? In 2021 zet de Mr. Hans van Mierlo Stichting het reeds begonnen onderzoek naar de toekomst van de verzorgingsstaat voort.

Medewerker(s): Afke Groen, Xander Prijs, Coen Brummer

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Boek 'Naar een kabinet van sociale rechtvaardigheid'** – samengesteld door Afke Groen en Coen Brummer. Verschijnt bij Boom uitgevers. Planning Q1
- **Paper 'Een sociaal-liberale visie op vermogen'** – door Xander Prijs, Planning Q2
- **Blogs en podcasts over de sociaal-liberale verzorgingsstaat**, onder meer op het gebied van meritocratie, begrotingsbeleid en betaalbaarheid van de verzorgingsstaat – door Xander Prijs, Planning (start in) Q1, dan doorlopend

2. De Europese Unie in een veranderende wereld

Toelichting: In 2021 vindt de lang uitgestelde Conferentie over de Toekomst van Europa plaats, die antwoorden moet formuleren op prangende vragen over de prioriteiten van de Europese Unie en over de Europese democratische processen van de toekomst. Dat vraagt om nieuwe ideeën. Want zowel de Europese Unie zelf, als de context waarbinnen zij moet opereren, zijn de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Intern zien we spanningen tussen lidstaten, onder meer over de rechtsstaat, migratie, en economische verschillen. Extern zien we een verschuiving in het internationaal krachtenveld van China, Rusland en de Verenigde Staten. Wat zou de visie van sociaal-liberalen op dit nieuwe Europa moeten zijn?

Medewerker(s): Afke Groen, Susanne Dallinga, Xander Prijs

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Boek ‘Jonge denkers over de toekomst van de EU’** – samengesteld door Afke Groen, Planning Q1 2022
- **Europablog** – onder redactie van Afke Groen, met bijdragen van buiten en binnen D66, Planning: start bij lancering nieuwe website, daarna doorlopend
- **Paper ‘Europese integratie & sociale zekerheid’** – door Xander Prijs & Afke Groen, Planning Q2
- **Essay ‘Het debat over waarden in de Europese Unie’** – door Susanne Dallinga & Afke Groen, Planning Q3
- **VMS Studio: online collegeserie ‘Wegwijzers voor de toekomst van de Europese Unie’** – door Vincent Hoffmans & Afke Groen, Planning (start in) Q1

3. Nieuwe technologie en democratie

Toelichting: In dit brede onderzoek verkent de VMS wat nodig is om liberale waarden te beschermen in een wereld waarin big data, algoritmes, grote techbedrijven en surveillance een grote rol spelen. In 2020 resulteerde dit in het paper over algoritmes en lokale overheden, dat we in januari in het Engels publiceren. Er volgen twee deelonderzoeken:

3a. **Technologie in de publieke ruimte.** Tech in de publieke ruimte is aan een opmars bezig. Van Google die bewegingen in steden monitort tot ‘slimme’ stoplichten, lantaarnpalen, sensoren en camera’s met gezichtsherkenning die de gemeente gebruikt om bijvoorbeeld te signaleren wanneer agressie op straat ontstaat. Maar we zien ook burgers die zelf sensoren installeren, bijvoorbeeld om de luchtvervuiling van Tata Steel te meten. Uiteindelijk blijft de vraag over: van wie is eigenlijk de publieke ruimte, wie heeft er eigenaarschap en zeggenschap over de technologieën die in de publieke ruimte functioneren, en van wie is de data?

3b. **Algoritmes en de arbeidsmarkt.** Bedrijven en (overheids-)organisaties gebruiken steeds vaker algoritmes, bijvoorbeeld bij werving en selectie of het monitoren van het functioneren van werknemers. De manier waarop bedrijven en organisaties algoritmes inzetten is veelal onzichtbaar voor de buitenwereld. Terwijl er beslissingen worden gemaakt met grote consequenties voor mensen, zoals het aannemen van nieuwe werknemers, het in kaart brengen van iemands functioneren of het ontslaan van huidige werknemers. Dit paper formuleert een antwoord op de vraag welke waarden op dit moment in het geding zijn en welke beleidsrichtingen voorstelbaar zijn om het gebruik van deze toepassingen in de toekomst in te kaderen.

Medewerker(s): Laura de Vries

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Paper Tech en de publieke ruimte** – geschreven door Laura de Vries, in co-creatie met een te selecteren gezelschap van lokaal actieve D66’ers, Planning Q2-3
- **Paper Algoritmes en de arbeidsmarkt** – door Laura de Vries, Planning Q1-2

II. Kortlopende onderzoeken

4. De Tweede Kamer in tijden van disinformatie en alternatieve feiten

Toelichting: Tegen de achtergrond van een – vermeend – afnemend vertrouwen in het parlement en in politieke partijen, en van toenemende verspreiding van disinformatie en alternatieve feiten, werken we aan twee papers voor academische handboeken. De hiervoor te verzamelen informatie benutten we in een *infographic* ‘Vertrouwen in de Nederlandse democratie’.

Medewerker(s): Afke Groen, Coen Brummer

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Infographic ‘Vertrouwen in de Nederlandse democratie’** – door Afke Groen & Coen Brummer, Planning Q2
- **Paper 1 handboek** Planning Q4
- **Paper 2 handboek** Planning Q4

5. Wat is een feministisch sociaal-liberalisme?

Toelichting: Liberalisme heeft de ongemakkelijke, ‘dubbele erfenis’ als historische inspiratie én favoriet doelwit voor kritiek van feministische bewegingen. In de strijd voor gelijke behandeling van vrouwen en mannen voor de wet gingen liberalen voorop. Maar de vaststelling dat het wegnemen van formele en wettelijke ongelijkheden nog niet leidde tot werkelijke gelijkheid in de praktijk, is het liberalisme op forse kritiek uit feministische hoek komen te staan. In de context van #metoo, debatten over deeltijdwerkende vrouwen, en over het recht op abortus, is het hoog tijd om een antwoord op te formuleren op de kritiek. Hoe ziet een feministisch sociaal-liberalisme voor de 21e eeuw eruit?

Medewerker(s): Laura de Vries, Afke Groen

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Essay ‘Sociaal-liberaal feminisme’** – door Afke Groen & Laura de Vries, Planning Q4

6. Een gekozen minister-president, maar hoe?

Toelichting: Sinds het Appèl uit 1966 staat de gekozen minister-president op het politieke wensenlijstje van D66. Maar hoe ziet een staatsbestel eruit waar een gekozen eerste minister onderdeel van uitmaakt? Hoe wordt dit staatsrechtelijk ingekleed. Welke variant moet D66 voorstellen? In de afgelopen decennia is er opvallend weinig aandacht besteed aan deze cruciale vragen. In navolging van het paper *De gekozen burgemeester, maar hoe?* publiceren we dit jaar een paper dat antwoord geeft op deze vragen.

Medewerker(s): Daan Elling

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Paper ‘De gekozen minister-president, maar hoe?’** – door Daan Elling, Planning Q2

7. 55 jaar D66 boekuitgave

Toelichting: Op 22 oktober 2021 bestaat D66 55 jaar. Toen de partij werd opgericht was het een vreemde eend in de bijt: ideologisch, programmatisch, organisatorisch en electoraal. De centrale vraag in deze bundel is in hoeverre in de afgelopen 55 jaar D66 ‘genormaliseerd’ is en meer op de andere partijen is gaan lijken, en in hoeverre de andere partijen de innovaties die D66 heeft geïntroduceerd (democratische organisatie, pragmatische politiek, issue-gerichte campagnes) hebben overgenomen. Het boek is een initiatief van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen. Op uitnodiging van het DNPP voert Coen Brummer de redactie van het boek, samen met politicoloog Simon Otjes van de Universiteit Leiden. Financiering van het boek geschiedt door het DNPP en de VMS gezamenlijk. Boom brengt het boek uit in oktober 2021.

Medewerker(s): Coen Brummer

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Boek '55 jaar D66'** – door Coen Brummer, Simon Otjes (DNPP, UL) Planning: Q4

8. Klimaat, democratie en kansengelijkheid

Toelichting: Het halen van klimaatdoelen is een eis van onze tijd. Maar dit betekent niet dat daarmee alle politieke vragen rond klimaatbeleid wegvallen. Juist bij een thema dat de hele samenleving raakte, zijn politieke vragen over de gevolgen belangrijk om in het oog te houden. Wie beslist over klimaatbeleid? Welke gevolgen heeft dit beleid voor de verdeling van kansen in de samenleving? En welke doelen moeten sociaal-liberalen in het oog houden bij deze lastige zoektocht?

Medewerker(s): Vincent Hoffmans

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Paper** – door Vincent Hoffmans, Planning: Q1-2

9. Sociaal-liberalisme en lokale politiek

Toelichting: In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 gaat de VMS vaker het land in. Ze is betrokken bij de verkiezingsprogramma's (zie punt PPC-ondersteuning verderop in dit jaarplan), maar ook met trainingen aan (kandidaat-) raadsleden (zie punt trainingen en cursussen). Om ons politiek gedachtegoed toegankelijker te maken, publiceert de VMS een kort essay in boekvorm waarin raadsleden aan het woord komen over hoe zij D66 gedachtegoed in de praktijk brengen. Na publicatie zal een al dan niet digitale 'tour' worden opgezet, waarbij we met diverse afdelingen en lokale politici hierover in gesprek gaan. Met het D66-bestuur vindt tevens nader overleg plaats over wat we lokale afdelingen nog meer kunnen bieden in aanloop naar het verkiezingsjaar.

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Essay** – door Dirk-Jan van Vliet, Planning: Q2
- **Interviewboek** – Kort boek met enkele interviews met denkers over sociaal-liberalisme, dat wordt meegezonden naar lokale fracties, Planning Q2

10. Sociaal-liberalisme en ruimtelijke ordening

Toelichting: Met grote opgaven voor de toekomst op het gebied van ruimtelijke ordening, lijkt er een herwaardering plaats te vinden voor de rol van de landelijke, regionale en lokale overheden. Wonen, energie, recreatie, natuur strijden om ruimte in een 'klein land met verre uithoeken'.

Medewerker(s): Coen Brummer e.a.

Publicatievormen die aan dit project verbonden zijn:

- **Paper** – door een projectgroep bestaande uit D66'ers met expertise, Planning: Q3-

III. Overige projecten en activiteiten

1. Trainingsprogramma nieuwe Tweede Kamerfractie

Toelichting: In maart 2021 wordt de nieuwe Tweede Kamerfractie van D66 gekozen. De verwachting is dat hier veel nieuwe gezichten bij zijn. In samenwerking met de Tweede Kamerfractie organiseren we een 'inwerkprogramma' waarin Kamerleden tijdens de duur van de formatie deelnemen aan sessies over ons politiek gedachtegoed.

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet, Xander Prijs

2. Nieuwe huisstijl en website

Toelichting: In 2020 is een nieuwe huisstijl geïntroduceerd. Dit resulteert ook in een nieuwe website met meer overzicht en betere mogelijkheden om publicaties te tonen. Hiervoor zijn we mede afhankelijk van het landelijk bureau van D66 en externe partijen. Dit wordt in 2021 afgerond.

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet

3. Online promotie

Toelichting: In 2021 wordt meer aandacht en budget besteed aan het uitdragen van de activiteiten en publicaties van de VMS via promotie op Twitter, Facebook, LinkedIn, YouTube en Instagram. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met het communicatieteam van D66, dat nu al betrokken is bij de start van onze YouTube en Instagram-accounts.

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet, Vincent Hoffmans

IV. Vaste werkzaamheden

1. Permanente programmacommissie (PPC)

Toelichting: De Van Mierlo Stichting levert de secretaris van de PPC. In 2020 heeft de PPC het verkiezingsprogramma opgeleverd voor de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. Om dit te bewerkstelligen was een extra medewerker aangesteld, die werkzaam is bij ons tot en met de verkiezingen. De komende periode staat in het teken van de afronding van het verkiezingsprogramma, zoals het adviseren bij de invulling van stemwijzers en het zijn van vraagbaak voor de campagne. Daarnaast is de begeleiding van lokale afdelingen bij de totstandkoming van hun verkiezingsprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 reeds gestart. Afdelingen krijgen *position papers* tot hun beschikking, op basis waarvan zij hun programma kunnen samenstellen. Daarnaast brengt de VMS digitale inloopsessies tot stand voor lokale programmacommissies, in samenwerking met de afdeling Vereniging & Opleidingen van het landelijk bureau van D66.

Medewerker(s): Susanne Dallinga, Martin van Rossum

2. Idee – het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van de VMS

Toelichting: Het tijdschrift verschijnt 4x per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie (waarvan de hoofdredacteur in dienst is bij de VMS) en redactieraad. Eén nummer per jaar wordt gefinancierd door IDI en heeft daarom een internationaal thema. In 2021 wordt de redactie versterkt als het gaat om wetenschappelijke inslag en senioriteit. Tevens zoeken we naar meer synergie met projecten van de Van Mierlo Stichting, bijvoorbeeld door wetenschappelijk medewerkers een nummer te laten 'adopteren'. Tot slot is het streven meer impact te genereren binnen de partij. Zo gebruiken we idee-artikelen vaker als aanleiding voor podcasts en gaan we meer 'denkers' binnen de partij uitnodigen voor het blad te schrijven.

Medewerker(s): Joost Röselaers

3. Podcasts

Toelichting: In 2019 is gestart met het publiceren van Van Mierlo Podcasts. Zowel het aantal podcasts dat we maken als het aantal luisteraars is in 2020 gegroeid. Deze koers zetten we door in 2021, waarbij we vaker combinaties maken met artikelen uit Idee en projecten van de Van Mierlo Stichting. Het aantal podcasts dat we publiceren groeit ten opzichte van 2020, net als het aantal luisteraars. Dit onder meer door promotie op Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram.

Medewerker(s): Daniel Schut (freelance presentator)

4. Publieksactiviteiten

Toelichting: De huidige corona-crisis is op het eerste gezicht nadelig voor onze publieksactiviteiten. Het plannen van fysieke evenementen is onvoorspelbaar en moeizaam. In 2020 is echter ervaring opgedaan in het organiseren van evenementen in digitale of hybride vorm. Daartoe is ook een studio ingericht op het Landelijk Bureau van D66. Zo zijn in 2020 onder meer het academieweekend (volledig digitaal), de Marchantlezing (hybride) en diverse politieke gespreksavonden (digitaal) georganiseerd, met goede evaluaties. Een bijkomend voordeel is dat diverse sprekers relatief eenvoudig toestemmen in het houden van een digitale lezing, daar (internationale) reizen niet gemaakt hoeven te worden. Voor 2021 is het voornemen om hier maximaal gebruik van te maken en de content van digitale lezingen zoveel mogelijk blijvend beschikbaar te stellen op youtube.

Hierbij horen in ieder geval:

- a. Een academieweekend
- b. De Marchantlezing
- c. Het VMS symposium
- d. Evenementen n.a.v. *Idee*
- e. Diverse incidentele lezingen
- f. Een VMS college-serie

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet, Vincent Hoffmans

5. Trainingen en cursussen

Toelichting: ‘Zonder corona’ geven onze sprekers ca. 50 ‘spreekbeurten’ per jaar over het sociaal-liberalisme bij afdelingen van D66. Hoewel dit aantal daalt door de corona-crisis, blijft de vraag naar sprekers van de VMS bestaan, onder meer voor digitale ledenactiviteiten. Momenteel wordt een nieuwe training sociaal-liberalisme ontwikkeld. In dit format wordt rekening gehouden met het digitaal overbrengen van de lesstof.

Medewerker(s): Dirk-Jan van Vliet, Xander Prijs